

Melis Mladineo Brničević
Daša Duplančić
Mladen Marinović

Prethodno znanstveno priopćenje

PRIMJENA VAGE OMRON BF-500 U DIJAGNOSTICI TJELESNE KONSTITUCIJE STUDENTICA

1. UVOD

Suvremeni način življenja proizveo je mnoge materijalne pogodnosti. Pritom je upitno koliko su to i pogodnosti života uopće. Unapređenje tehnoloških instrumenata i postupaka uporabe istih, omogućilo je čovjeku da postane *homosedens*. Taj način života, u kojem veliki dio svakodnevnih aktivnosti provodi u sjedećem položaju, posljednjih pedesetak godina predstavlja poseban problem za održanje zdravlja čovječanstva. Usvajajući definiciju zdravlja ustanovljenu od Svjetske zdravstvene organizacije prema kojoj je zdravlje „ne samo odsutnost bolesti i nemoći već i cjelovito fizičko, mentalno i socijalno blagostanje“ (WHO (1946./1948), postajemo svjesni ozbiljnosti problema pred kojim se nalazi suvremeni čovjek.

Život u materijalnom blagostanju rezultirao je povećanim unosom hrane, što je uz hipokineziju proizvelo višak energije koja se skladišti u organizmu u obliku masnog tkiva. Nedostatak aktivnosti omogućuje ranu atrofiju i disfunkciju nekih organa, a sve to predstavlja platformu za razvoj niza bolesti suvremenog čovjeka, od kojih su neke na vrhu ljestvice smrtnosti. Evidentni podaci o problemima nastalim radi inaktiviteta, navode znanstvenike koji se bave ovom problematikom na pretpostavku da će nedostatna tjelesna aktivnost biti jedan od najvećih, pa čak i najveći problem za održavanje zdravlja čovjeka u 21. stoljeću (Blair, 2009).

Iz navedenoga razloga iskazuje se sve veća potreba za valjanim praćenjem varijacija tjelesne mase, kao i strukture sastava tijela. Posebno se to odnosi i na valjanu edukaciju studentica, kako bi povećala njihova samosvijet o potrebi tjelesnog vježbanja i pravilne prehrane s ciljem održavanja dobrog zdravstvenog statusa.

Potkožno masno tkivo pripada redu onih ljudskih obilježja na koja se tijekom života može najviše utjecati. Svaki čovjek to obilježje može i treba sam regulirati prehranom i vježbanjem. Regulaciju ne valja provoditi samo prehranom, a pogotovo ne naglim kurama mršavljenja. Jer, nikada nije riječ samo o smanjenju prekomjerne težine, već i o normalnom radu čitava organizma, što se ne postiže isključivo prehranom (Findak i sur., 1996). U našoj struci, kompozicija tijela se najčešće promatra kao dvokomponentni model koji se sastoji od: a) nemasne mase tijela, i

b) mase tjelesne masti. Ovakva podjela omogućuje nam izračun optimalne tjelesne mase (Mišigoj-Duraković, M. (1995)), što nam daje smjernice u budućem tretmanu kako tjelovježbom tako i prehrambenim pristupom.

Jedna od suvremenih metoda za ustvrđivanje sastava tijela, metoda bioelektrične impedancije (BIA), temelji se na postavci da električna struja brže prolazi kroz tkiva koja u svom sastavu imaju veću količinu vode. Budući da masno tkivo u svom sastavu ima najmanje vode, otpor tijela protoku struje bit će sukladan s količinom masnog tkiva u organizmu. Stoga električni otpor predstavlja indeks ukupne tjelesne masti, a temeljem različitih formula izračunava se postotak bezmasne mase tijela i masne komponente.

Budući da je prekomjerna tjelesna težina uvjetovana povećanjem tjelesne masti, postala globalni svjetski problem povezan sa zdravljem čovjeka, pojavio se i interes firmi za izradom jednostavno primjenljivih i financijski dostupnih instrumenata za praćenje tjelesne mase i tjelesne kompozicije.

Cilj je ovog rada prikazati model vage OMRON BF-500 kao valjanog instrumenta za mjerenje tjelesne mase i kompozicije tijela ispitanica u procesu tjelesnog vježbanja.

2. METODE ISTRAŽIVANJA

Istraživanjem su obuhvaćene ukupno 184 studentice prve godine Pravnog fakulteta ($n_1=99$) i Ekonomskog fakulteta ($n_2=85$) Sveučilišta u Splitu. Sve studentice su redovno pohađale nastavu TZK-a, a mjerenja su izvršena u jutarnjim satima.

Vaga marke OMRON model BF-500 predstavlja instrument koji procjenjuje postotak masnog tkiva primjenom bioelektrične impedancije. Mišići, krvni sudovi i unutarnji organi sazđani su od tkiva u čijem sastavu se nalazi velika količina vode, koja lako provodi elektricitet. Tjelesna je mast tkivo koje ima nisku električnu provodljivost. Model BF-500 šalje kroz tijelo električnu struju vrlo niskog napona (50kHz) i manje od 500 μA u svrhu ustanovljenja količine masnog tkiva. Struju ovih karakteristika tijelo niti ne osjeti tijekom primjene. Otpor kretanju električne struje kroz tijelo, visina tijela, tjelesna težina, dob i spol predstavljaju podatke temeljem kojih se algoritmiraju vrijednosti:

- indeks tjelesne mase (BMI)
- postotak tjelesne masti
- razina visceralne masti
- postotak mišićne mase
- bazalni metabolizam

Primjenom programa STATISTICA for Windows 7.0 izračunati su osnovni deskriptivni parametri, kao i matrica interkorelacije za mjerene parametre.

3. REZULTATI I DISKUSIJA

U tablici 1 a i b prikazani su rezultati deskriptivne statistike osnovnih mjerenih varijabli. Cijeli uzorak od 184 studentice podijeljen je prema izmjerenim razinama visceralne masti.

Tablica 1a. Deskriptivni podaci mjerenih parametara

Visceralna mast		Starost		Tjelesna visina		Tjelesna težina		BMI	
Razina	N	AS	StDev	AS	StDev	AS	StDev	AS	StDev
1	12	19,00	0,00	172,00	6,47	54,23	6,09	18,27	1,14
2	44	19,02	0,15	169,76	5,58	56,64	6,08	19,60	1,29
3	75	19,03	0,16	170,93	5,91	62,03	5,99	21,19	1,15
4	40	19,10	0,50	168,56	6,59	66,89	7,65	23,46	1,26
5	9	19,00	0,00	171,56	6,88	78,60	9,57	26,61	1,61
6	4	19,25	0,50	167,75	4,03	91,90	12,06	32,55	2,77
UKUPNO:	184	19,04	0,27	170,17	6,07	62,75	9,64	21,62	2,82

Tablica 1b. Deskriptivni podaci mjerenih parametara - nastavak

Visceralna mast		Tjelesna mast		Mišićna masa		Bazalni metabol.	
Razina	N	AS	StDev	AS	StDev	AS	StDev
1	12	19,35	3,66	33,17	3,40	1307,25	94,11
2	44	24,74	2,88	30,88	2,63	1312,41	84,24
3	75	30,01	3,67	28,51	2,77	1372,48	88,31
4	40	35,23	3,81	26,05	3,31	1415,78	112,33
5	9	41,29	2,27	24,86	2,14	1526,44	130,00
6	4	46,90	3,91	23,48	1,93	1641,50	141,53
UKUPNO:	184	30,11	6,66	28,56	3,65	1376,65	115,74

Prema informacijama iz službenih uputstava za primjenjeni instrument, visceralnu mast se indicira u 30 mogućih razina. Od toga, prvih se devet klasificira normalnim, od desete do četrnaeste razine visokom, a ostalih petnaest vrlo visokom razinom visceralne masti.

Sve mjerene studentice rasporedile su se u šest razina visceralne masti. Pritom ih je čak 92,94 % klasificirano u prve četiri razine. Kod devet studentica klasificiranih u petoj razini indeks tjelesne mase korespondira s prekomjernom tjelesnom masom

(BMI= 26,61), dok kod četiri studentice s visceralnom masti klasificiranom u šestoj razini, indeks tjelesne masti korespondira s pretilošću prvog stupnja (BMI= 32,55).

Tablica 2. Matrica interkorelacije mjerenih parametara

	Tjelesna visina	Tjelesna težina	BMI	Tjelesna mast	Visceralna mast	Mišićna masa	Bazalni metab.
Tjelesna visina	1,00	0,54	0,09	0,06	-0,08	0,22	0,63
Tjelesna težina	0,54	1,00	0,89	0,73	0,68	-0,20	0,87
BMI	0,09	0,89	1,00	0,83	0,85	-0,35	0,67
Tjelesna mast	0,06	0,73	0,83	1,00	0,86	-0,55	0,45
Visceralna mast	-0,08	0,68	0,85	0,86	1,00	-0,62	0,53
Mišićna masa	0,22	-0,20	-0,35	-0,55	-0,62	1,00	-0,32
Bazalni metabolizam	0,63	0,87	0,67	0,45	0,53	-0,32	1,00

Iako tjelesna i visceralna mast ne moraju biti međusobno potpuno zavisne (Bosy-Westphal, A. et all. (2008)), u mjerenom uzorku koeficijent korelacije ta dva parametra je statistički značajan i visok (0,86). Uvidom u obje tablice vidljivo je da tjelesna visina ima slabu povezanost s tjelesnom konstitucijom. Povećanje tjelesne mase u direktnoj je i značajnoj povezanosti s povećanjem tjelesne i visceralne masti, što vezuje za sebe i direktno povećanje bazalnog metabolizma. Istovremeno, povećanje tjelesne mase povezano je sa smanjenjem postotka mišićne mase ispitanica.

4. ZAKLJUČAK

Na uzorku od 184 studentice prve godine Pravnog i Ekonomskog fakulteta splitskog Sveučilišta primjenjena je metoda analize tjelesne konstitucije uporabom vage marke OMRON, modela BF-500. Dobiveni podaci ukazuju na visoku kvalitetu i značajnu iskoristljivost mjernog instrumenta u svrhu praćenja tjelesne konstitucije studentica. Praktičnoj primjenjivosti pogoduju: a) relativno niska cijena, i b) kratko vrijeme potrebno za provođenje mjerenja.

5. LITERATURA

1. Blair, S.N. (2009). Physical inactivity: the biggest public health problem of the 21st century. *Br. J. Sports Med.*: 43; 1-2
2. Boso-Westphal, A. et al. (2008). Accuracy of bioelectrical impedance consumer devices for measurement of body composition in comparison of whole body magnetic resonance imaging and dual X-Ray absorptometry. *The European Journal of Obesity*.
3. Irving, B.A. et al. (2008). Effect of exercise training intensity on abdominal visceral fat and body composition. *Med Sci Sports Exerc.*40(11): 1863-1872.
4. Findak, V. i sur. (1996). *Norme*. Zagreb: Hrvatski pedagoško-književni zbor.
5. Mišigoj-Duraković, M.; Matković, B.; Medved, R. (1995). *Morfološka antropometrija u športu*. Zagreb. Fakultet za fizičku kulturu.
6. Perez, R.G., M.I. Pribyl, J.D. Smith (2009). Reliability of the Omron HBF-500 Body Composition Monitor. *Int J Exerc Sci* 2(1): S11.
7. WHO (1946./1948.), *Ustav Svjetske zdravstvene organizacije* (potpisan 22. srpnja 1946.; stupio na snagu 7. travnja 1948. godine.